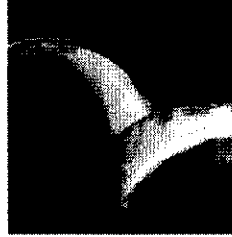
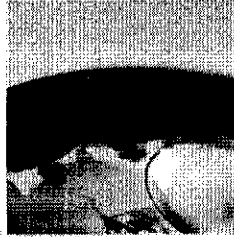
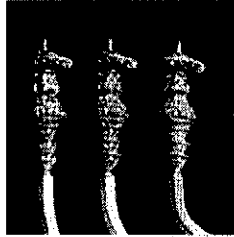

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE JANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Parshas Vayera: Revelation & Reaction

Rabbi Shmuel Silber

November 5, 2014

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חיה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
תהא נשמתם צרוורת בצרור החיים

MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. בראשית פרק יח

א וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֲלֵנֵי מַמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל כַּחַם הַיּוֹם: ב וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְצִים עֹלְיוֹ וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לִקְרֹאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה: ג וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם־נָא מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֶל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ:

1. Now the Lord appeared to him in the plains of Mamre, and he was sitting at the entrance of the tent when the day was hot. 2. And he lifted his eyes and saw, and behold, three men were standing beside him, and he saw and he ran toward them from the entrance of the tent, and he prostrated himself to the ground. 3. And he said, "My lords, if only I have found favor in your eyes, please do not pass on from beside your servant.

Approach #1:

2. תולדות יצחק בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו ה' באלני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום – ונראה לי שנראה אליו יי' לשיהיה דבק עם הקדוש ברוך הוא, שהדבקות ואהבת השי"ת הוא התכלית היקר שאפשר במין האנושי, והוא האושר האמתי, והוא תכלית התורה והמצוות, ואם כן אין צורך לבקש תכלית למה שהוא התכלית האחרון והטוב אשר הכל יכספודו, והכוונה שלזכות המילה נדבק השי"ת עמו ואברהם עם השי"ת.

R. Isaac ben R. Joseph Caro was born in Toledo in 1458 and was a student of R. Isaac Canpanton - the Gaon of Castille. He moved to Portugal before the Spanish expulsion, and headed a yeshiva in Lisbon. After publishing Toledot Yizhak, he decided to emigrate to Erez Israel, but, on the way he was delayed in Damascus. He apparently passed away in Jerusalem, 1535.

3. אור החיים בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

ונראה כי כוונת הכתוב הוא שבא להודיע שהשרה ה' שכינתו עליו ונעשה מרכבה לשכינה, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פמ"ז) שהאבות מרכבה לשכינה. והוא אומרו וירא אליו ה' שגילה ה' שכינתו אליו ... ולזה תמצא שלא נאמר עוד וירא בכל הנבואות הנאמרות לאברהם אחרי זאת אלא ויאמר ה' כי מצוי הוא לפניו עטרה לראשו:

R. Hayyim b"r Moshe ibn Attar was born in Sali, West Morocco in 1696. In 1741 he arrived in the Land of Israel with a number of his disciples, and after brief stays in Acre and Tiberias, he relocated to Jerusalem where he established a yeshiva for the study of Talmud and Kabala. He vigorously struggled against the Karaites living in Jerusalem at that time. He died in 1743, after having lived in Jerusalem for less than a year.

4. רש"י הירש בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו. אין מקום פנוי משכינה, אך לא כל אדם זוכה לראותה. רק מי שמסר את נפשו לה', – כדרך שאברהם עשה זאת זה עתה – זוכה לראות את פני ה':

Approach #2:

5. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(ה) וירא אליו – לבקר את החולב. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו כי, וצא הקדוש בצוק הוא ושאל בשלומי:

6. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת וירא פרק יח סימן א

וירא אליו ה'. אתה מוצא בתורה תחלתה חסד ואמצעיתה חסד וסופה חסד. תחלתה חסד שקישט

הקדוש ברוך הוא את חוה והביאה אל האדם, שנא' ויבן ה' אלהים את הצלע (בראשית ב כב), שכן קוראין בכרכי הים לקלעייתא בנייתא. [ובסופה חסד שקיבר את המת, שנאמר ויקבר אותו בגי (דברים לד ו)] באמצעייתא חסד ביקר את החולה, שנאמר וירא אליו ה', לפי שאברהם היה תולה מן המילה, לכך נראה אליו הקדוש ברוך הוא, ויום שלישי היה שהיה אברהם כואב מאד

7. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת וירא פרק יח סימן א

(א) וירא. כשביל שמל אברהם ונצטער נגלה עליו הקדוש ברוך הוא לבקר ...

8. חזקוני בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

וירא א"ר חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בו וכן משמע שלא מצינו בשום מקום לשון וירא דלא כתיב בתריה אמירה או דבור והכא לא כתיב, ומפני מה נתראה אם לא לבקר.

9. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א

ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: אחרי ה' אלהיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא ניחם אבלים, דכתיב: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: ויקבר אותו בגיא, אף אתה קבור מתים.

10. פירוש הרא"ש על התורה בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו. פרש"י לבקר את החולה אמר ר' חמא ב"א יום ג' למילתו היה ובא הקדוש ברוך הוא ושאל לו. פי' לפירושו מלשון וירא מוכח שלא בא אלא לבקר מדלא כתיב אחריו לא אמירה ולא דיבור ובא ללמד דרך ארץ שיש לו לאדם לבקר החולה ואפי' לא ידבר עמו דבר כגון שמצאו ישן וניחא לו כאשר יגידו לו לחולה כי בא פלוני לראותו עושה לו נחת רוח:

Rabbi Asher ben Jehiel was born ca. 1250 in Germany, and died in 1327 in Toledo, Spain. Rosh studied in the yeshivot of the Franco-German Tosafist school, and his outstanding teacher was Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg.

Approach #3:

11. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

בחלוני ממרא - הוא שנתן לו ענה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו:

12. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא באלוני ממרא. פירש"י הוא שנתן לו עצה על המילה. ותימה וכי אדם חשוב וצדיק כאברהם ונתנסה בעשר נסיונות ועמד בכולן ולא שאל עצה איך שאל עצה על המילה שצוהו הקדוש ברוך הוא. וי"ל שחם ושלום שישאל עצה אם ימול אם לאו אלא אם יעשה בצנעה או בפרהסיא וממרא נתן לו עצה לעשותה בפרהסיא כדי שיראו העולם וימולו אחריו והיינו דכתיב בעצם היום הזה נימול אברהם בעצומו של יום ... ד"א כשצוה הקדוש ברוך הוא למול כל אנשי ביתו הלך אצל ענר ואשכול

לשאול מה יעשה על אנשי ביתו שאינן רוצין להמול ולא ידעו מה להשיב לו הלך אצל ממרא ונתן לו עצה שימול עצמו וישמעאל בנו תחלה וכשיראו כן אז יקבלו להמול וכן עשה בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו והדר כתיב וכל אנשי ביתו נמולו אתו. ואי קשיא ממרא שנתן לו עצה מדוע לא מל עצמו לסוף נמול כדאיתא באגדה:

13. אזנים לתורה בראשית פרק יח פסוק א

(A) בפרהסיא זכר שאלו רבים אין אפשר שא"א פעמי בעשרה נסיונות. ומתם בכבשן האש ובעקרת בנו וכו'. ולא נמל עצה מסום אדם. וכשנצטוו על המילה. נסיון שכל א' מישראל עומד בו — הלך לימל עצה מאהביו? ומה היה עושה א"א. אם ענר אשכל וממרא היו אומרים לו פה א' שלא למול. האם היו לא היה מקיים מצוות א"ו? הנה אברהם. שתדבק במדותיו של הקב"ה. שאמר: כי אני ה' אתה משפט שוא גול בעולה (ישעי' ס"א). היה בודאי חזיר. בשעה שהיה חלף לקיים מצוות בראש. להתבונן. אם לא יגיע פה איה הפסד לבני אדם.

(B) ולהשתדל להסיר את המסד ההוא. וכשנצטוו למול את א"ע ואת כל אנשי ביתו ביום א' — חשב אברהם ומצא. כי אפשר. שיגיע מה המסד לאנשי בריתו. ענר אשכל וממרא. שהרי הם סומכים על שיה' הניכיון ילידי ביתו. שיעזרו להם במקרה של מלחמה. וכשימול אתם אברהם ביום א' ויפלו לפסעם. ויתפרסם הדבר בין אויביהם. יתנמלו עליהם ביום השלישי (כמו שעשו שמעון ולוי לאנשי שכם) במיזתם נאבים. ובפרט יש חשש כזה מקרובי המלכים. שהיו אברהם. ולפיכך מצא

(C) א"א א"ע פתויב ברבר קודם כל. להודיע לאנשי בריתו מחצעה. אשר הוא אימיר לעשות. ולסכס עצה. איך להסיר את הסכנה. אבל הוא מוכן למול את עצמו וז"ב מכל מקום. אפילו אם יתנמזו לזה. ענר אשכל וממרא. שהרי הוא מצווה ע"ז מאת ה'. ואם אנשי בריתו אינם מסכימים ע"ז. הרשות בידם לבטל את הברית עמו. ולא תהי' עליהם החובה לצודר ה'. וגם רשאים הם לפרסם. שאין

14. מדבר שור, קצו (הרב א"ה קוק זצוק"ל)

(A) (א) וידא אליו ה' באלוני ממרא אברהם. מעת שנעשה אב ליצחק. שהוא התחלת שורשן של ישראל. מני אז נפרד מהמון הארץ ע"י המילה. כנראה מדברי חז"ל, שאמר לו להקדוש ברוך הוא כשצוהו על המילה, עד עכשיו היו בני אדם באים אלי, עכשיו לא יהיו באים אלי, ואמר לו הקדוש ברוך הוא: עד עכשיו בני אדם עולים באים אליך. עכשיו אני וכל פמליא שלי באים אליך. ונראה שזו היתה עיקר כונת אברהם אבינו עליו השלום במה ששאל עצה על המילה, כדברי חז"ל, מפני מה נגלה עליו בתלקו של ממרא מפני שנתן לו עצה על המילה, אשר יפלא מאד, איך יתכן על ראש למאמינים, עליו השלום, שישאל עצה אם ימלא דבר השם יתברך, ולא מצינו לו ששאל עצה על שאר הנסיונות. ולי ידאה, שיתכן הדבר שנתירא פן על ידי המילה לא יהיו בני אדם מצויין אצלו, באשר יראוהו נפרד מהם באות מצויין בגופו, גם יחיו ידאים לקבל הדרכתו, כיון שאפשר להטיל עליהם מצוה חמורה כזו, ויחשבו אולי יחייב גם אותם כזה, על כן יבדלו ממנו. ודבר זה יהיה מנגד לכל תכלית מעשיו, שכיון לקרא בעולם "בשם ד' אל עולם", להודיע שמו יתעלה

(C) בעולם, ועל ידי התפוד בני אדם ממנו לא יוכל להפיק חפץ זה. והיתה זאת עצתו, כי אולי דאוי לו אפילו לעבור על פי ד', חס וחלילה, ויהיה זה חסרון לו בחוקו, אבל ימשיך מעלה לכל העולם כולו מה שיחסר לו כזה. והיתה עצת ממרא שאין להתחכם על דבר ד' יתברך, כי עצת ד' וחכמתו גדלה מאד מדרך השכל האנושי, על כן היה שכרו שהיתה השראת הנבואה עליו בתלקו, מדה כנגד מדה, שהוא נתן יקר לדיבור האלהי יותר מכל רגשות השכל האנושי, אפילו בדברים הנוגעים על פי השכל האנושי כפגיעה חס וחלילה בכבוד של מעלה, מכל מקום ידע כי לא לאדם הבין את דרכו יתברך, על כן גם כבוד הנבואה נגלה לאברהם בחלקו. אמנם נתרחקו בני אדם מאברהם מני אז שנתברך ביצחק, והיתה הערה מהשם יתברך אליו שישים מעתה כל מעיניו לחינוך יצחק, כי ממנו פינה ויתד לתיקון העולם ושכלולו, כי צריך להשדיש מקודם קדושת ישראל מצד עצמם, אחר כך תצא מהם אורה לאור עולם. על כן מצינו שהרחיק את בני הפיליזשים "וישלחם מעל יצחק בגוי", וגם את ישמעאל עזב על פי הדיבור.

15. רש"י בראשית פרק יח פסוק ג

(ג) ויאמר אדני אם נא וגו' - לגדול שזכה אמר, וקראם כולם אדונים ולגדול אמר אל נא תעבור, וכיון שלא יעבור הוא, יעמדו חבריו עמו, ובלשון זה הוא חול. דבר אחר קודש הוא, וכיה אומר להקצ"ה להמתין לו עד שירון ויכניס את האורחים.

16. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב ויאמר (ה') + מסורת הש"ס: [אדני] + אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו'.

17. Studies in Genesis (Nechama Leibowitz, 162)

Hospitality which is the keynote of our sidra constitutes the classic example of love of humanity, altruism and good deeds in general. The welcoming of the Divine Presence symbolises here the mystic enjoyment of direct communion with the Almighty, reserved for the righteous in the Hereafter. In the above dictum of the Sages the view is enunciated that practical good deeds take precedence over any abstract spiritual enjoyment. Under the impress of this revelation of the Divine Presence and the infinite honour paid to him, Abraham rushed, all eagerness, to fulfill the duty of hospitality to the three strangers who stood at the roadside. He did not linger for a moment in the toils of mystic communion with his Creator, but ran to attend to the practical tasks of making welcome some tired and weary wanderers who required food, shelter and rest.

Note how the Torah underlines the eagerness with which Abraham attends to all the wants of his guests in order to serve as an example of true hospitality. The motif words expressing Abraham's haste and eagerness recur over and again.